

Çağdaş Sanatta Postkolonyal, Mekanik ve Ekolojik Kriz Örnekleri

Examples of Postcolonial, Mechanical, and Ecological Crisis in Contemporary Art

Mehmet AKSOY ^a Kübra KARA ^b

Geliş: 28.06.2026 | Kabul: 27.09.2026

Öz: Kriz, toplumsal ve ekolojik gerçekliğin sanattaki yansıması olarak 21. yüzyıl Çağdaş sanatında önemli bir yer tutmaktadır. Bu kavram sanatta, felsefede, edebiyatta, sinemada birçok esere konu olmuştur. 21.yüzyıl güncel sanatında “kriz” kavramı yeni ve farklı düşüncelerle ifade edilmiştir. Her toplum, her kültür yaşadığı veya kurguladığı kriz anlarını özgün biçimde sanatına yansıtmaktadır. Yaşanan krizler farkındalık oluşturmak amaçlı, kurgulanan senaryolar ise dikkat çekmek veya önlem amaçlı konu edinilmiştir. Bu çalışmada, farklı kültürlerin ve bu kültürlerin güncel sanatçıların yaptıkları eserler ile postkolonyal, mekanik ve ekolojik krizin nasıl temsil edildiği incelenmektedir. Postkolonyal kriz, mekanikleşme krizi ve ekolojik kriz başlıkları altında, sanatçıların ürettiği eserler ile yaşadıkları kültür arasındaki bağlantı ele alınmıştır. Bu üç başlık altında sanatçıların yaşadığı kültür ve toplum yapısının yönelimi, eserlerini ne derece etkilediği, sanatçıların olumsuz şartlara sahip bir toplum tasarısı olarak hangi başlıklar altında inceleme yaptıkları çalışmanın önemini vurgulamaktadır. Çalışmada incelenen sanatçılar eser ürettikleri konu başlıklarını tema olarak seçen sanatçıların aksine, yaşadığı toplum ve kültüre bağlı olarak varoluşsal bir problem olarak seçtikleri için eser üretmektedir. Bu bağlamda eser üreten 9 sanatçı Mariko Mori, Yanobe Kenji, Hiroki Tsukuda, Kara Walker, Kader Attia, Yhonnie Scarce, Latai Taumoepeau, Maureen Gruben, Robert Kautuk ve eserleri incelenerek çağdaş bir kriz estetiğinin nasıl kurulduğunu ve söz konusu kriz temsillerinin sanatçıların kültürel bağlamları ile ilişkisini tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Sanat, Postkolonyal, Mekanik, Ekolojik kriz

Abstract: Crisis, as a reflection of social and ecological reality in art, holds a significant place in 21st-century contemporary art. This concept has been the subject of numerous works in art, philosophy, literature, and cinema. In 21st-century contemporary art, the concept of “crisis” has been expressed with new and different ideas. Every society and culture reflects the moments of crisis it experiences or constructs in its art in a unique way. Crises experienced are addressed with the aim of raising awareness, while the constructed scenarios are addressed with the aim of attracting attention or taking pre-cautions. This study examines how post-colonial, mechanical, and ecological crises are represented in the works of different cultures and their contemporary artists. Under the headings of postcolonial crisis, mechanical crisis, and ecological crisis, the connection between the works produced by artists and the culture in which they live is discussed. The study emphasizes the importance of examining the orientation of the culture and social structure in which the artists live, the extent to which this influences their works, and the specific themes under which the artists explore their portrayals of a society with negative conditions. The artists examined in this study, unlike those who choose their subject matter as a theme, produce works because they have chosen existential problems related to the society and

^a ✉ Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Türkiye | aksoyart@hotmail.com

^b ✉ Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Türkiye | kubrakara.222@gmail.com

Citation: Aksoy, M. ve Kara, K. (2026). Çağdaş sanatta postkolonyal, mekanik ve ekolojik kriz örnekleri. *Kesit Akademi Dergisi*, 12 (48), 513-530.

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır. *This article was checked by İntihal.net.* Bu makale Creative Commons lisansı altındadır. *This article is under the Creative Commons license.*

culture in which they live. In this context, the study examines the works of 9 artists Mariko Mori, Yanobe Kenji, Hiroki Tskuda, Kara Walker, Kader Attia, Yhonnie Scarce, Latai Taumoepeau, Maureen Gruben, and Robert Kautuk and aims to discuss how a contemporary aesthetic of crisis is constructed and the re-lationship between these crisis representations and the artists' cultural con-texts.

Keywords: Contemporary art, Postcolonial, Mechanical, Ecological crisis.

Giriş

Sanatçılar eserlerini üretirken, yaşadığı toplumdan ve kültürden etkilenmektedir. Bazı sanatçılar bir sorun olarak gördükleri konulara dikkat çekmek için, bazı sanatçılar ise içinde bulunduğu sorunu gün yüzüne çıkartmak için eser üretmektedir. Sorunları dışardan gözlemlemekle, içinde bulunmak arasında ciddi farklar bulunmaktadır. İnsanların ruhsuzlaştığı, robotlaştığı bir ortamda bulunmadıkça veya sömürge edilmiş bir toplumun yaşadığı sıkıntıları çekmedikçe ya da iklim krizinin sorunlarıyla doğrudan yüzleşmedikçe bunlar sadece bir başlık, bir tema, bir konu olmaktan öteye gidememektedir. Bu krizleri içselleştiren sanatçıları ve eserleri incelenirken, Mekanikleşme krizi bağlamında, teknolojinin bedeni ve kimliği dönüştürdüğü Japon kültürü çalışmanın merkezine yerleştirilmiştir. Postkolonyal kriz bağlamında, özellikle sömürge sonrası travmayı malzeme ve hafıza üzerinden işleyen Çağdaş sanatçılar ele alınmıştır. Ekolojik kriz bağlamında ise iklim değişikliğinin bir tema olarak değil, varoluşsal bir tehdit olarak doğrudan yaşayan Çağdaş sanatçılar incelenmiş, toplumsal krizler; savaşlar, ideolojik değişimler, ekolojik krizler, kültürel dönüşümler ve ekonomik krizler gibi olaylar, toplum ve birey üzerinde nasıl etkili olduğunda kısaca bahsedilmiştir

Bu araştırma 21. yüzyıl sanatında kriz estetiğini postkolonyal kriz, mekanikleşme krizi ve ekolojik kriz olarak 3 temel bağlamda incelemektedir. Her başlık altında, sanatçıların yaşadıkları kültürle doğrudan bağ kurduğu ve krizi doğrudan deneyimlediği eserler seçilmiştir. Toplumsal krizlerin sanat eserlerinde yer bulduğu ve sanatçıların yorumlama yaparken özgün eserlerde nasıl vücut bulduğu irdelenmiştir (Özmen, 2025).

21. yüzyıl güncel sanatında "kriz" kavramının postkolonyal, mekanik ve ekolojik perspektiflerden nasıl temsil edildiğini ve bu temsillerin sanatçıların kültürel bağlamlarıyla olan ilişkisini incelemeyi amaçlayan nitel bir çalışmadır. Nitel araştırma; sosyal bir probleme atfedilen anlamları keşfetme ve anlamlandırma sürecidir. Ayrıca bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden

"Durum Çalışması" (Case Study) benimsenmiştir. Durum çalışması; güncel bir olguyu (kriz temsilleri), kendi gerçek yaşam çerçevesi (sanatçıların kültürel bağlamları) içinde çalışan, durumun analiz edildiği bir araştırma desendir. Araştırma kapsamında ele alınan 9 sanatçı ve eserleri, "sınırlı bir sistem" olarak kabul edilmiş ve kriz estetiği bu spesifik örnekler üzerinden çözümlenmiştir (Creswell, 2017). Bu desenin tercih edilme gerekçesi, kriz kavramının sanatçılar tarafından nasıl "varoluşsal bir problem" olarak inşa edildiğini çoklu veri kaynakları kullanarak detaylı bir şekilde betimleme olanağı sunmasıdır. Araştırmada ana veri toplama yöntemi olarak "Doküman İncelemesi" kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin analizini kapsamaktadır.

Post Kolonyal Kriz Örnekleri

Latince "Colonia" sözcüğünden türeyen kelime İngilizcede "Colonialism" olarak kullanılırken Türkçede "Sömürgecilik" olarak karşılık bulmuştur. Fakat kolonyalizm, baskın gücün farklı toprakları işgal altına alıp sadece sömürdüğü bir faaliyetten çok daha fazlasıdır. Kolonici gücün, toplum kimliğini, yapısını kendi çıkarı doğrultusunda manipüle etmesi ve o toplumu kendi çıkarları doğrultusunda tek tipleştirmesidir (Satre, 2001 akt. Güdek-Gölcek, 2022). Dolayısıyla kolonyalizm, bir toplumun diğer toplumu ekonomik sömürmesi dışında kolonileştirilen insanların sosyal alanlarını, hassasiyet ve kültürlerini gerektiğin şiddet kullanarak bozan ve o toplumu koloninin çıkarı gözetilerek yeniden biçimlendirme süreci olarak tanımlanabilir. Bu yeniden şekillendirme süreci zorunlu olarak pazarlık, ticaret, soykırım, köleleştirme, savaş ve isyan dahil kapsamlı bir pratikler silsilesini barındırmaktadır (Loomba, 2000, akt. Güdek-Gölcek, 2022).

1970'li yıllarda ortaya çıkan ve tarih, kültürel çalışmalar, edebiyat, coğrafya, sosyoloji, antropoloji ve sanat alanlarında tartışılan postkolonyalizmin yaygın bir teori olarak kullanılması 1980 lerde başlamıştır (Lazarus, t.y, akt. Doğanay, 2022). Postmodernizmin etkisiyle şekillenen söylem ve düşünce kuramı olan postkolonyal düşünce, 1980'lerden itibaren kapsamlı bir kurumsal ilginin odağı olmuştur. Batının sömürgeci geçmişine ilişkin siyasal ve eleştirel duruşu çok kültürlülük ve kimlik politikaları çerçevesinde dile getirmiştir. Avrupa merkezçiliği ve aydınlanma çağı ile başlayan, adım adım bütün dünyaya yayılan

evrenselliği ve sömürgeciliği tartışan ve inceleyen bir kavramdır (Larsen, 2000, akt. Somuncuoğlu, 2023).

Bu bağlamda Sömürge, göç ve savaş gibi konuları hem farkındalık uyandırmak hem de kendi coğrafyalarına karşı yapılanlara eleştiri getirebilmek için ele alan doğu kökenli üç sanatçı incelenmiştir. Üçüncü dünya ülkelerinin siyasi ve kültürel ideolojisini eleştiren Doğu kökenli bu sanatçılar, sömürgecilik başlığı altında eser üretmişlerdir. (Erdoğan, Öztürk, & Keskin, 2021) Bu başlık altında Kara Walker, Kader Attia ve Kendal Geers'in eserlerinin yaşadıkları kültüre bağlı olarak nasıl şekillendiği incelenmektedir.

Kara Walker

Resim 1: Kara Walker, *Domino Şekeri*, 2014.

Walker'ın bu anıtsal enstalasyonu, şeker kamışı tarlalarında aşırı çalıştırılan ve ücret almayan işçilere adanmıştır. Sergilenen enstatasyonların tamamında 8 ton şeker hamuru kullanılmış ve Domino Şeker Fabrikasında sergilenmiştir. Heykeller, köpük bir yapının üzerine şeker kaplanarak üretilmiştir. Figürler yanık şekerle üretilerek siyahı, Afrika kökenli çocukları anımsatmaktadır. Kara Walker, şeker gibi tatlı bir ürünün ardında yatan acı gerçeği gözler önüne sermektedir. Walker'ın çocuk figürlü heykelleri masumiyeti ve sömürgeye uğramış işçi sınıfını

temsil etmektedir (Loichot, 2014).

Afrikanlı-Amerikalı bir sanatçı olan Kara Walker, kölelik sonrası Amerika'da şekillenmiş olan Afrika diasporasının kültürel ve tarihsel mirası üzerinden eserler üretmektedir. Bu enstalasyonu ile köleleştirilmiş emekçilere ithaf etmesi, postkolonyal mirası kendi pratiğinin merkezine aldığını göstermektedir.

Kader Attia

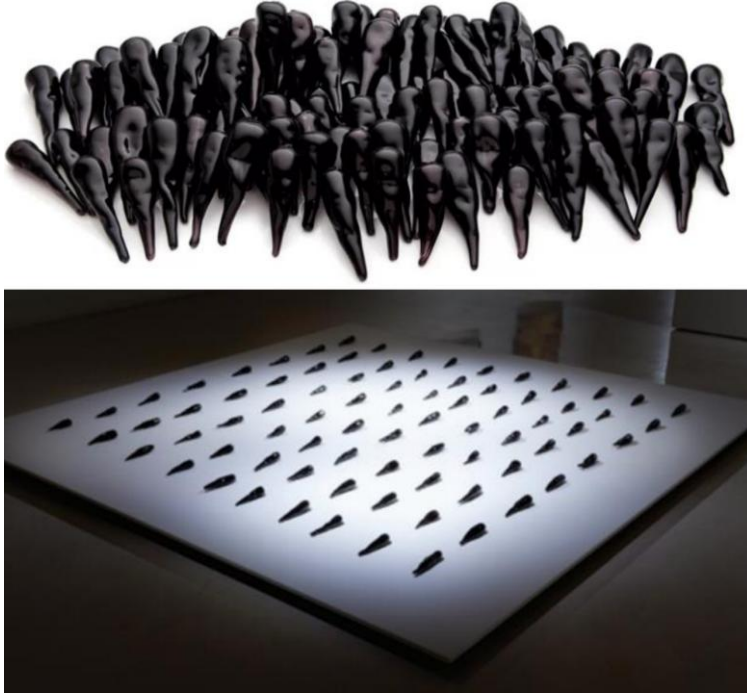
Resim 2: Kader Attia, *"Onarım: Batıdan Batı Dışı Kültürlere"*, 2012

Kader Attia 2012'de Documenta'da sergilenen, çoklu ortam enstalasyonu "Onarım: Batıdan Batı Dışı Kültürlere" sergisinde, içerik olarak Batının sömürge, travma, beden, kültürel yaralar kavramlarına karşı onarım yaklaşımı ve Batı dışı kültürlerin bu kavramlara karşı onarım kavramını karşılaştırmıştır. Batının bu kavramlara, gizleme ve onarma şeklindeki yaklaşımı karşısında, Batı dışı kültürler izleri görünür kılmak ve onarmak yaklaşımını savunmuştur (West, 2013).

Birinci Dünya Savaşı sonrası sağ kurtulanların içinde feci şekilde parçalanmış, özensiz bir şekilde onarılmış yüzlerinin fotoğrafları yer almaktadır. Sergi alanındaki bir projeksiyondan, doğaçlama ve karamsar cerrahi müdahalelerin korkunç sonuçlarının görüntüleri yansıtılmıştır (Resim 15). Canlı doku veya deri parçalarıyla birleştirilmeye çalışılmış yama yüzler savaşın, sömürgecinin ve acının izlerini gözler önüne sermektedir (Gruzinski, 2012).

Cezayir kökenli Kader Attia, Fransız sömürgeciliğinin cezayir'de yarattığı kültürel travmanın ve parçalanmanın mirasçısı olmaktadır.

Yhonnie Scarce

Resim 3-4: Yhonnie Scarce, 2009, “Mezarlık”, 40 adet üfleme cam parça

Scarce, Burial Ground isimli çalışmasında 40 adet ayrı ayrı üflenmiş siyah cam tasarlamış ve bunları dört sıra halinde çiftler çiftler yerleştirmiştir. Bu camlar, Avustralya’da yaşayan yerli halkın uğradığı zulümleri katliamları ve öldürülmeleri tasvir etmektedir. Yerli halkın maruz kaldığı soykırımlar, o dönemde sıkça karşılaşılan bir durum olmuştur. Ayrıca, pek çok açıklanamayan ölüm ve bu konuya karşı toplumun sessizliğini simgelemektedir. Bu siyah camlar, asla iyileşmeyecek yaraları ve toplum tarafından göz ardı edilen ölümleri temsil etmektedir. Yhonnie Scarce’ın camdan yaptığı bu şekiller armut, tatlı patates, yabani erik ve yabani muz formunda tasarlanmıştır. Bunlar, sanatçının ailesinin ve yaşadığı Aborjin topluluğunun bedenlerini, yaşamlarını ve hikâyelerini temsil

etmekte olan antropomorfik¹ nesnelerdir (Carolan, t.y.)

Aborjin kökenli çağdaş sanatçı, yaşadığı coğrafyanın sömürge geçmişini ve kültürel belleğini *Burial Ground* (Mezarlık) isimli eseriyle görünür kılmaktadır. Bu nedenle Scarce'ın işi, sömürgeci şiddetini, devletin resmi tarihinde üstünü örttüğü soykırımı gün yüzüne çıkaran postkolonyal bir kriz örneği olmaktadır.

Mekanikleşme Krizi Örnekleri

Sanayi devriminden sonra değişen dünya düzeninde beden, sanat eserlerinde yapısal bir dönüşüme uğramıştır. Modernizm ile tek tip beden yapısı kültürel farklılıklar önemsenmeksizin standartlaştırılmıştır. Günümüz sanatında gelişen teknoloji ile birlikte cyborg bedenler², bir gelecek kurgusu olarak değil yaşanmakta olan bir beden krizinin tezahürü olarak yaygınlaşmıştır. Bu krizin en yoğun deneyimlendiği coğrafyalardan biri olan Japonya'da bu başlık altında Mariko Mori, Yanobe Kenji ve Hiroki Tsukuda'nın eserleri incelenmiştir.

Mariko Mori

Videoları performansları ve enstelasyonları ile bilinen Mariko Mori'nin eserleri, mekâna, benlik algısına, maneviyata ve teknolojiye odaklanmaktadır. Tokyolu sanatçı, "*Tea Ceremony*" isimli performansında, Japon bir kadını temsil ederek, ofis çalışanı kıyafeti ile sokaktan geçen iş adamlarına, mekanik bir kıyafet ve hareketle servis yapmıştır (Michalarou, t.y.).

Mori'nin *Tez Ceremony* adlı performansında kullandığı kıyafet ve jestler Japonya'daki "office lady" kültürünün kadın bedenine dayattığı mekanikleşmeyi görünür kılmaktadır.

¹ Antropomorfik: İnsan olmayan varlıklara insani özellikler atfedilmesidir.

² 1 Cyborg Bedenler: İnsan bedeninin tamamına veya bir kısmına elektronik, mekanik veya robotik aygıtların eklenmesi.

Resim 5: Mariko Mori, “Çay Seremonisi” (1995)

Performansını gerçekleştirirken ritüelleşmiş tekrar eden hareketleri kadın çalışanın hizmete indirgenmiş bedenini görünür kılmaktadır. Mori'nin performansı Japonya'nın savaş sonrası ekonomik büyüme ve modernleşme politikalarının kadın bedenini standartlaştırma süreçlerini kriz kavramı çerçevesinde tartışmaya açmaktadır.

Yanobe Kenji

Yanobe Kenji, Japon manga, anime ve tokusatsu vb. filmlerden etkilenerek eserler üretmiştir. Yanobe, Japon popüler kültürünü güncel sanatla bir araya getiren ilk sanatçılardan biri olmuştur. Bu alt kültürde kök salan özellikler, sonraları sanatçının heykellerini tanımlayan önemli bir kavram haline gelmiştir. “1997’de, radyasyonu algılayan koruyucu bir kıyafet olan Atom Giysisi’ni giyerek Çernobil’i ziyaret ettiği Atom Giysisi Projesi’ne başladı.” 1990’lı yılların başından bu yana Yanobe, günümüz toplumunda hayatta kalma temasını çalışmalarında işlemiş, vücuda giyilebilen, üstüne binilebilen ve kontrol edilebilen büyük boyutta mekanik heykeller tasarladı (Kenji Yanobe, 1997).

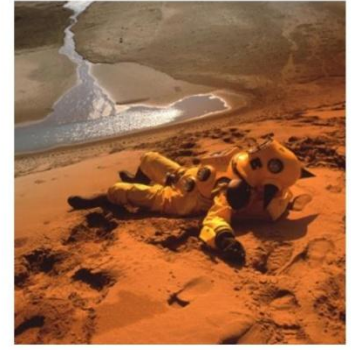
Resim 6: Yanobe Kenji “Atom Giysisi”, (1997)

Yanobe Kenji’nin insan vücuduna göre tasarladığı “Atom Giysisi”, gözler iç organlar ve cinsel organlar gibi hassas bölgeleri koruyan, Geiger-Müller³ sayacına sahip bir kıyafettir. Bu sayaç sayesinde kıyafet radyoaktif ışınları algılar ve kıyafeti giyen Yanobe Kenji, Çernobil’in faciasının gerçekleştirdiği nükleer krizin maddi

³Geiger-Müller sayacı: Radyasyonu tespit etmek için kullanılan bir cihazdır. Adını aldığı Geiger-Müller tüpü, içinde bulunan alçak basınçlı gazın ürettiği iyonizasyonun kullanılması ile nükleer ışımayı tespit etmektedir.

izlerini ve bedendeki kırılmanlığını fotoğraflarla izleyiciye aktarmıştır

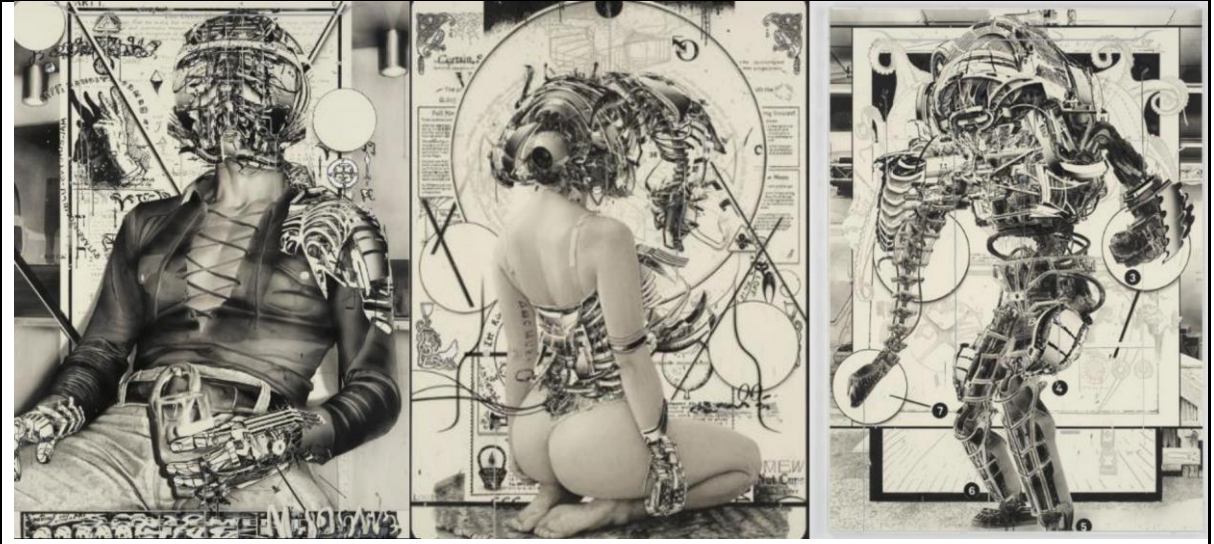
Resim 7-8-9: *Atom Giysisi Projesi (Kule, Dönmedolap, Çöl)* (Soldan sağa sırasıyla)

Kenji'nin yaşadığı Japon kültürü nükleer travmaların yaşandığı bir coğrafya olmaktadır. *Atom Giysisi* eserinde teknoloji, insan hayatını kolaylaştırma amaçlı değil, koruma amaçlı tasarlanmıştır. Bu korumu, gönüllülük esaslı olmayıp zorunlu bir kabuğa dönüşmektedir. Dolayısıyla bu eser mekanikleşme krizinin temel paradoksunu temsil etmektedir.

Hiroki Tsukuda

Güncel sanatçı Hiroki Tsukuda, 1978'de Kagawa'da doğmuştur. Tsukuda, Star Wars, Gundam ve Monster Hunter gibi fantastik serilerden etkilenmiştir. Eserlerde tasvir edilmiş olan karanlık, kasvetli gelecek yalnızca kurgu gibi görünse de insanlık hali hazırda savaşların, açlığın ve sömürünün hüküm sürdüğü kriz ortamının tam olarak ortasında bulunmaktadır. Ancak insanlık savaşların, açlığın, sömürgecinin olduğu toplumsal olarak huzursuz zamanların tam ortasındadır. Sanatçının koleksiyonunda "kolaj" figürleriyle birlikte, alternatif bir gerçeklikte reklam estetiği ile üretilmiş mekanikleşme krizini belgeleyen çizimler de yer almaktadır. Bu karmaşık, tek renk eserler, mekanikleşmiş dünyanın bilim kurgu mitolojisini tasvir etmektedir.

Resim 6. Hiroki Tsukada,
Useful Hand, 2022,
Mai 36 Galerie

Resim 7. Moonlit,
meditation (2024)

Resim 8. Empty Glass,
(Tokyo Art Beat, 2022)

Güncel sanatçı ticarileştirilen ve müstehcen bir estetiğe dayandırılan portreleri ile bu seriyi genişletmiştir. Cinsiyetleri temsil eden mekanik figürleriyle seks ve otomat temsillerini ele alarak oyun kartlarını andıran varlıklar tasarlamıştır. Bununla birlikte ilerleyen yıllarda medya ve reklamlarda sıkça kullanılan kadın figüründen etkilenerek, biyonik portreler üretmeye başlamıştır. Tsukuda'nın biyonik portreleri, insansı formlardan robotik formlara evrilmiştir. İnsanı andıran vücut formları, mekanikleşmiş bir anatomide tasvir edilmiştir. Hiroki Tsukuda başlarda portrelerini Japonya'nın gravür dergilerinden ve idol kültüründen doğan estetiğe dayandırmıştır. Giderek artan teknoloji bağımlılığı, insanı ele geçiren mekanik bir kurgu ile izleyiciye aktarılmıştır. Sanatçının bu eserleri teknoloji bağımlılığının insan bedeninde yarattığı güncel mekanikleşme krizini anlatmak için güçlü bir örnektir (Petzel, t.y.).

Ekolojik Kriz Örnekleri

Bu başlık altında ise iklim krizini bir tema olarak belirlemenin aksine, bedenlerinde ve kültürel hafızalarında varoluşsal bir problem olarak gören, yerli

toplumlardan üç sanatçı ve bu sanatçıların eserleri incelenmektedir. İncelenen sanatçılar ve eserleri, ekolojik krizi bir müze nesnesine indirgemek yerine, nesiller boyu aktarılan bilginin, bedenin ve dilin yok oluş tehdidi olarak ortaya koymaktadır.

Latai Taumoepeau

Resim 13-14: Latai Taumoepeau, (22-24 Ekim 2015) *Live/works Deneysel Sanat Festivali'nde "Ülkesine geri göndermek"* adlı performansını sergilemektedir. (Fotoğraf: Alex Davies) (Stevens, 2022)

Latai Taumoepeau, Avusturya'da doğup büyümüş olmasına rağmen, atalarının yaşadığı yeri, Güney Pasifik'teki Tonga takımadaları ile güçlü bir bağ kurmuştur. 2012'den bu yana iklim krizini ve krizin oluşturduğu sosyal etkileri incelemektedir. Avusturya'daki sayılı kadın performans sanatçılarından biri olan Taumoepeau, "Repatriate" isimli performans sanatında iklim değişikliğine bağlı oluşan sel ve taşkınları anlatmak istemiştir. Performansına, yüzmeye yardımcı ekipmanlarla büyük cam bir tankın içinde oturur pozisyonda başlamıştır. Daha sonra atalarının kültüründe, deniz yolculuklarından önce yapılan bir ayin dansını sergilerken, tankın için yavaş yavaş su ile dolmaya başlar. Tüm bedeni su ile kaplı haldeyken dansını sergilemeye devam etmeye çalışan sanatçı, Pasifik'te bulunan alçak adaların iklim krizine bağlı yükselen su seviyeleri ile kültürünün tehlike altında olduğunu vurgulamaktadır (Stevens, 2022).

Özellikle ada ülkeleri için, eriyen buzulların sonucunda artan su seviyeleri,

oldukça tehlike arz etmektedir. Taumoepeau, performansı ile bunu sadece tema olarak dışarıdan değil, coğrafyası yok olan bir sanatçı olarak içerden mesaj vermektedir.

Maureen Gruben

Resim 15: Maureen Gruben, 2017, “Manzaramı Dikmek” Video, 3, AP baskısı 6 dk 10 saniye

Gruben annesi ile dikiş dikerek ve babasıyla avlandıktan sonra elde ettiği postlardan işler üreterek sanatla tanışmıştır. Kanadalı sanatçı Maureen Gruben, genellikle çevrecilik, buzullar ve avcılık ile ilgili temaları konu edinir. “LandMarks2017/Repères2017 kapsamında sipariş edilen ve Tania Willard tarafından küratörlüğü yapılan performans ve arazi çalışması *Stitching My Landscape* (2017), Gruben’i çağdaş Kanada sanat sahnesine taşıdı” (Gallpen, 2023). *Stitching My Landscape* isimli çalışmasında 300 metrelik bir buz, enstalasyon ve performans sanatına dahil etmiştir. Buzu delen 111 balık deliğini, kırmızı bir kumaşla zik-zak şeklinde dikmiştir (Resim 15) (Gruben, 2021).

Sanatçı, Kanada’ya bağlı Arktik bölgesindeki buzul erimesine ve buna bağlı nesli tükenen hayvanlara dikkat çekmek istemiştir. Hayatlarını sürdürmek için avcılık yapan yerel halk, iklim değişikliğine bağlı biyoçeşitliliğin azalmasından, direkt etkilenecek bölgeler arasında yer almaktadır.

Stitching My Landscape, iklim krizini yerel coğrafyanın soyut bir çevre sorunu olmaktan çıkarmış, eriyen buzun altında kaybolan avlanma yolları, yok olan

biyoçeşitlilik ve kopan kültürel aktarım ile somutlaşmış bir varoluş tehdidini gözler önüne sermiştir.

Robert Kautuk

Resim 16: Robert Kautuk, 2016, *“İki Morsu Parçalara Ayırdıktan Sonra Iglulik”*, Dijital fotoğraf

Nunavut Eyaletine bağlı Kangiqtuqaapik bölgesinde yaşayan Robert Kautuk, çocukluğundan beri fotoğrafçılığa ilgi duymaktadır. Kautuk çektiği fotoğraflarla Inuit kültürüne ait gelenekleri ve bilgileri izleyiciye aktarmayı amaçlamaktadır. Inuitli yerel halkın yaşam biçimlerini, eserlerinin temel konusu edinmektedir.

“2016 yılında çektiği "İki Morsu Kestikten Sonra, Iglulik " adlı fotoğrafı, 2017 Quebec Topluluk Gazeteleri Birliği Ödülleri'nde En İyi Haber Fotoğrafı ve Üstün Fotojurnalizm Ödülü'nü kazandı. Fotoğraf, Iglulik, NU'dan üç saatlik tekne yolculuğu mesafesindeki bir bölgede, Piqqusilirivvik kültür okulu için düzenlenen bir mors avının ardından yaşananları gösteriyor.”

Kautuk, bir buz kütlesi üzerinde iki morsu avladıkları görüntüyü yani Inuitliler için besin kaynağı olan bir hayvanın avlanma sahnesini izleyici ile paylaşmaktadır. Beyaz buz kütlesi üzerindeki koyu kırmızı kan ürpertici bir fotoğraf gibi algılansa da aslında bu yerel halk için mutlu bir andır. Sanatçı bu anın önemini, güneyde yaşayanların kolayca anlayamayacağını dile getirmektedir (Frenette, 2023).

Sonuç

Bu makalede postkolonyal, mekanikleşme ve ekolojik krizin, 21 yüzyıl Çağdaş sanatındaki örnekleri, 9 sanatçının kendi kültürel bağlamlarında ürettikleri eserler üzerinden ele alınmıştır. Kara Walker'ın Domino Şekeri heykeli, Kader Attia'nın Onarım: Batıdan Batı Dışı Kültürlere eseri, Yhonnie Scarce'ın Cam Mezarlık enstalasyonu, postkolonyal krizin hafıza ve beden üzerindeki tahribatını görünür kılmıştır. Mariko Mori'nin Tea Ceremony'si, Yanobe Kenji'nin Atom Giysisi ve Hiroki Tsukuda'nın monogram çizimleri, teknolojinin ve modernitenin insanı makineleştiren kriz halini ifşa etmektedir. Ekolojik kriz ise, Latai Taumoepeau'nun Repatriate performansı, Maureen Gruben'in Stitching My Landscape' i ve Robert Kautuk'un After cutting up two walruses'ı ile yerel coğrafyalarda ve ada ülkelerinde somutlaşmıştır. Ekolojik kriz yerli halk için sadece bir çevre sorunu değil topraklarının ve kültürünün sürekliliğinin bir çöküşü olmaktadır. Çağdaş sanat bu üç kriz karşısında sadece tanıklık eden bir sanat pratiği niteliğinde değil, krizi doğrudan yaşayan bir pratik olarak dönüşmektedir.

Üç başlık altında hazırlanan bu çalışmada, eleştirel sanatçılar ve sanat eserleri incelenirken, bu eserlerin etkilerinden bahsedilmiştir. Sanatçıların çevrelerinde yaşanan veya içlerinde bulunduğu olaylara kayıtsız kalmayışı ve sanatın evrensel gücü ile bu olumsuz olayları tüm dünyaya yayma çabasının başarılı örneklerine yer verilmiştir. Çocuk işçilerden savaş mağduru insanlara, asimile edilip toprakları ellerinden alınan halklara kadar verilen haklı mücadelenin yanında duran sanatçıları ele alarak, bu eserlerin oluşturduğu müzeler kurularak, toplum üzerinde ne kadar etkili olduğu görülmüştür.

Bir diğer başlıkta ise sanayi devriminin sonucu olarak tek tip insan üretme modeli eleştirilirken, insanların özgün, özgür ve çok renkli (çok kültürlü) olma haklarının ellerinden alınması eleştirel eser örnekleriyle anlatılmış ve kültürüne sahip çıkmaya büyük gayret eden Japonya'nın bile bu durumdan ne denli etkilendiği gerçeği Japon sanatçılar örnek verilerek anlatılmıştır.

Son başlıkta ise iklim krizinin sadece doğaya değil insan yaşamına ve toplumlara verdiği zarardan bahsedilerek örneklerle desteklenmiştir. Bu bağlamda dünyayı daha yaşanır bir yer haline getirmek için, dayatılan düzeni ve sistemleri eleştirerek toplumu bilinçlendirmek adına gayret eden sanatçıların hiçte

küçümsenmeyecek sonuçlar elde ettiği görülmektedir. Açılan müzeler, büyük çaplı sergiler ve medyada hızla yayılabilecek performans örnekleri ile sanatın toplum üzerindeki etkisi anlatılmıştır.

KAYNAKÇA

- Carolan, N. (t.y.) *Blood on the wattle*. Grazia. <https://graziamagazine.com/articles/artist-yhonniescarce/> adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 20.05.2026)
- Creswell, J. W. (2017). Araştırma deseni Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları (3. baskı). (S. B. Demir, Çev. Ed.). Eğiten Kitap.pdf
- Doğanay G (2022). Küresel Çağda Postkolonyallik ve Postkolonyalizm. Mülkiye Dergisi, 46(3), 745-766.
- Frenette, L. (2023, 05 09). Inuit Art:www.inuitartfoundation.org/inuit-art-quarterly/iaq-online/5-works-that-show-the-land-through-robert-kautuk-s-eyes adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 13.05.2026)
- Gallpen, B. (2023). Inuit Art:www.inuitartfoundation.org/inuit-art-quarterly/iaq-online/maureen-gruben-shares-the-stories-behind-5-of-her-artworks adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 13.05.2026)
- Gruben, M. (2021). Inuit Art: <https://www.inuitartfoundation.org/profiles/artist/maureen-gruben> adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 14.05.2026)
- Grunzinski, S. (2012). *Kader Attia: The Repair*. Nafas. universes.art/en/nafas/articles/2012/kader-attia-documenta adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 03.06.2026)
- <https://www.criticalstages.org/26/sink-or-swim-performing-the-iniquities-of-the-climate-crisis/> adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 03.06.2026).
- Güdek-Gölçek, Ş. (2022). Uluslararası İlişkiler Disiplininin Postkolonyal Yapı-Sökümü. İzmir İktisat Dergisi. 37(2). 296-317. Doi: 10.24988/ije.775107
- Larsen, N. (2000). "Imperialism, Colonialism, Postcolonialism", Schwarz H. Ve Ray, S. (Der.). A Companion Studies. Oxford: Blackwell Publishing.
- Lazarus N (der) (t.y.). Introuduire les études postcolonial. İçinde: Penser le postcolonial: une introduction critique, Çev. M Groulez vd., Amsterdam: Edition Amsterdam, 59-78.

- Loomba, A. (2000). Kolonyalizm postkolonyalizm. (Çev. M. Küçük). İstanbul: Ayrıntı.
- Loichot, V. (2014). *Kara Walker's Blood Sugar: A Subtlety or the Marvelous Sugar Baby* <https://southernspaces.org/2014/kara-walkers-blood-sugar-subtlety-or-marvelous-sugar-baby/> adresinden alındı. Erişim Tarihi: 03.05.2026
- Michalarou, E. (t.y.) *Marika Mori. Dream Idea Machine.* www.dreamideamachine.com/?p=44997#nogo adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 01.06.2026)
- Özmen, A. F. (2025). *Toplumsal Kırılmaların Sanatsal İfadeleri: Resim Sanatında Savaş, Adalet ve Devrim Temaları*. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 2, s.962-974 <http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.1642168>
- Petzel (t.y.). *Hiroki Tsukuda*. Petzel Gallery. www.petzel.com/artists/hiroki-tsukuda adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 23.05.2026).
- Somuncuoğlu, E., (2023), Postkolonyalizm-Postcolonialism, Aksaray Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ISBN: 978-605-71074-1-1, Doi: [10.5281/zenodo.8120565](https://doi.org/10.5281/zenodo.8120565)
- Stevens, L. (2022). *Critical Stages/Scènes critiques*. IATC Dergisi, <https://www.critical-stages.org/26/sink-or-swim-performing-the-iniquities-of-the-climate-crisis/> adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 01.06.2026).
- West, K. (2013). Kader Attia: [Http://Kaderattia.De/Repair-As-Redemption-Or-Montage-Speculations-](http://Kaderattia.De/Repair-As-Redemption-Or-Montage-Speculations-) On-Kader-Attias-Ladder-Of-Light/ adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 03.06.2026).

Görsel Kaynakça

- Resim 1.** Loichot, V. (2014). *Kara Walker's Blood Sugar: A Subtlety or the Marvelous Sugar Baby* <https://southernspaces.org/2014/kara-walkers-blood-sugar-subtlety-or-marvelous-sugar-baby/> adresinden alındı. Erişim Tarihi: 03.05.2026
- Resim 2.** Attia, K. (2012). Batıdan Batı Dışı Kültürlere Onarım. Universes in Universeuniverses.art/en/nafas/articles/2012/kader-attia-documenta/img/13 adresinden alındı. Erişim Tarihi: 23.05.2026
- Resim 3-4.** Carolan, N. (t.y.) *Blood on the wattle*. Grazia. <https://graziamagazine.com/articles/artist-yhonniescarce/> adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 20.05.2026)

Resim 5. Michalarou, E. (t.y.) *Marika Mori*. Dream Idea Machine. www.dreamideamachine.com/?p=44997#nogo adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 01.06.2026)

Resim 6-7-8-9. Kenji, Y. (t.y.). *Atom Suit Project*, yanobe.com/en/works/tag/atom-suit-project adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 01.06.2026)

Resim 10-11-12. Petzel (t.y.). *Hiroki Tsukuda*. Petzel Gallery. www.petzels.com/artists/hiroki-tsukuda adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 23.05.2026).

Resim 13-14. Stevens, L. (2022). *Critical Stages/Scènes critiques*. IATC Dergisi, <https://www.critical-stages.org/26/sink-or-swim-performing-the-iniquities-of-the-climate-crisis/> adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 01.06.2026).

Resim 15. Gallpen, B. (2023). Inuit Art: www.inuitartfoundation.org/inuit-art-quarterly/iaq-online/maureen-gruben-shares-the-stories-behind-5-of-her-artworks adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 13.05.2026)

Resim 16. Frenette, L. (2023, 05 09). Inuit Art: www.inuitartfoundation.org/inuit-art-quarterly/iaq-online/5-works-that-show-the-land-through-robert-kautuk-s-eyes adresinden alındı. (Erişim Tarihi: 13.05.2026)

“COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” beyanları:

Etik Kurul Belgesi:	Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.
Çıkar Çatışması Beyanı:	Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazar/ların potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.
Finansal Destek:	Bu çalışmanın araştırma ve yazım aşamasında herhangi kişi/kurum veya kuruluşlar tarafından finansal destek alınmadığı bildirilmiştir.
Katkı Oranı Beyanı:	%50-%50
Destek ve Teşekkür Beyanı:	
Sorumlu Yazar:	Mehmet AKSOY
Çifte Kör Hakem Değerlendirmesi:	Dış-bağımsız

The following statements are made in the framework of “COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Ethics Committee Approval:	Ethics committee approval is not required for this article.
Declaration of Conflicting Interests:	No conflicts of interest were reported for this article.
Financial Support:	It has been reported that this study did not receive financial support from any person/institution or organization during the research and writing phase.
Author Contributions:	%50-%50
Statement of Support and Acknowledgment:	
Corresponding Author:	Mehmet AKSOY
Double-Blind Peer Review:	External-independent